

Markku Villikan taidekokoelman lahjoittaminen Kouvolan taidemuseo Poikilolle

4883/00.04.99/2023

Liikunta- ja kulttuurilautakunta 24.08.2023 § 58

Valmistelija: museonjohtaja Anu Kasnio, puh. 020 615 8317,
anu.kasnio(at)kouvola.fi

Markku Villikka on lähettänyt Kouvolan kaupungille kirjeen 9.5.2023, jossa hän kertoo haluavansa lahjoittaa mittavan taidekokoelmansa Kouvolan kaupungille, Poikilo-museoille.

Markku Villikan taidekokoelma

Markku Villikka (s. 1957) on Helsingissä asuva maankäytön ja suunnittelun alalla kansainvälisestikin työskennellyt taiteen keräilijä. Villikan äidinpuoleinen suku on kotoisin Sippolan Enäjärven Villikanmäeltä. Isovanhemmat elivät Sippolan Kaipiaisissa.

Markku Villikka aloitti taiteen keräämisen jo 1970-luvulla. Hän on hankkinut kokoelmansa teokset näyttelyistä, huutokaupoista ja suoraan taiteilijoilta. Kokoelman teokset ovat ajallisesti pääasiassa 1950-luvulta aina 2020-luvulle saakka. Kokoelmaan kuuluu yhteensä 1472 teosta 355:ltä taiteilijalta. Kokoelma sisältää maalauksia, grafiikkaa, veistoksia ja valokuvateoksia. Kokoelmasta suurin osa eli 1150 teosta on suomalaista taidetta, kansainvälisen ja naivistisen taiteen kattaessa loput. Markku Villikan taidekokoelman kotimaisen taiteen ryhmän keskeisiä taiteilijoita ovat muun muassa Mauno Hartman, Outi Heiskanen, Ahti Lavonen, Kimmo Pyykkö, Ulla Rantanen, Kain Tapper ja Sam Vanni. Kansainvälisen taiteen ryhmässä ovat edustettuina muiden ohella Karel Appel ja Per Kirkeby. Naivistisen taiteen ryhmästä voidaan vastaavasti nostaa esille esimerkiksi Alice Kaira, Pirkko Lepistö ja Tuomas Mäntynen.

Markku Villikan taidekokoelman vastaanottaminen lahjoituksena Kouvolan taidemuseo Poikilolle

Markku Villikka haluaa lahjoittaa taidekokoelmansa nimenomaan Kouvolaan ja Poikilo-museoille, jotta tämä merkittävä kokoelma saa ansaitsemansa paikan ja aseman hänen sukunsa kotipaikkakunnalla. Villikka toivoo, että kokoelma on kaikkien kouvolalaisten saavutettavissa mm. Kouvolan taidemuseo Poikilon tulevilla näyttelyillä, tutkimuksissa ja taideteosten sijoitustoiminnan kautta myös kaupungin eri toimipisteissä. Taidekokoelmasta annettavat lainat muille taidemuseoille tuovat sekä kokoelmalle, taidemuseolle että Kouvolan kaupungille näkyvyyttä ja tunnettavuutta ympäri Suomen.

Lahjoitukseen liittyvät erityisehdot

Kokoelman omistusoikeus siirtyisi Kouvolan kaupungille lahjoitussopimuksen allekirjoituksen jälkeen. Taidekokoelman nimeksi tulee Markku Villikan kokoelma ja tämä mainitaan teoksia esitettäessä. Lahjoitukseen sisältyy optio kokoelman kartuttamisesta tulevana vuosina Markku Villikan toimesta. Kyseiset teokset kuuluvat myös lahjoituksen piiriin. Villikka haluaa säilyttää pienen osan kokoelmasta kodissaan toistaiseksi. Lahjoitussopimusluonnos liitteineen on **oheismateriaalina**.

Kokoelman merkitys ja taiteellinen arvo

Markku Villikan taidekokoelma on kansallisesti merkittävä ja ainutlaatuinen kokonaisuus maamme kärkikaartin kuvataiteilijoiden teoksia. Kokoelma on harkiten ja hyvällä maulla sekä vankalla asiantuntemuksella koottu. Se on yhtenäinen ja ehjä läpileikkaus Suomen nykytaiteesta 1950-luvulta aina tähän päivään saakka. Markku Villikan taidekokoelma on harvinaisen laaja ja edustava kokonaisuus taiteilijoiden tyyleistä, tekniikoista ja aihepiireistä. Markku Villikan taidekokoelma lisää Kouvolan taidemuseo Poikilon taidekokoelmien arvoa, merkitystä ja käyttömahdollisuuksia sekä nostaa taidemuseon kokoelmineen kokoaan suuremmaksi ja merkittävämmäksi vaikuttajaksi Suomen museokentällä.

Kouvolan kaupunki saa Markku Villikan taidekokoelman myötä laajuudeltaan, merkitykseltään sekä taiteelliselta ja rahalliselta arvoltaan lahjoituksen, jonka kaltaisen vain muutamat maamme keskeiset taidemuseot ja niiden kotikaupungit ovat saaneet kokoelmiensa perustaksi. Kouvolan kaupungilla on erittäin harvinainen tilaisuus ottaa vastaan monia uusi mahdollisuuksia avaava taidekokoelmalahjoitus.

Kokoelman hyödyntäminen

Mikäli lahjoitus otetaan vastaan, on Markku Villikan taidekokoelma käytettävissä inventoinnin jälkeen vuoden 2025 alusta lähtien Kouvolan kaupungin toimipisteisiin tehtäviä pitkäaikaisia taideteoslainoja varten. Tuolloin ovat mahdollisia myös taideteosten lainat muiden taidemuseoiden näyttelyihin.

Vuosina 2025–2026 suunnitellaan Markku Villikan taidekokoelmasta koottavaa Kouvolan taidemuseo Poikilon 40-vuotisjuhlanäyttelyä vuodelle 2027. Kokoelmanäyttelyn valmistelussa ja toteutuksessa käytetään kaupunkilaisia laajasti osallistavia menetelmiä. Markku Villikan taidekokoelmasta ja juhlanäyttelystä laaditaan julkaisu.

Lahjoitukseen liittyvät toimenpiteet

Jotta kokoelmia voidaan hallinnoida, on teostiedot vietävä museon Muusa-tietojärjestelmään. Keräilijä on tehnyt hyvän taustatyön, teoksista on tunnustekuvat ja luettelointitiedot, joten tiedot on helppo siirtää museon järjestelmään.

Teokset siirretään Kouvolaan. Pakkaaminen ja kuljetus ostetaan taidekuljetuksiin erikoistuneelta kuljetusliikkeeltä.

Museo on ottamassa käyttöön Kouvolatalossa aikaisemmin autoratana olleen tilan, jota tarvitaan muutoinkin kokoelmien säilytystilaksi. Tilaan saadaan toteutettua myös taideteosten ja valokuvien käsittelyyn sopiva työhuone, jossa on kohdepoistolaite ja teosten valokuvaamiseen soveltuva tila. Kouvolatalon tiloihin saadaan sijoitettua maalaukset ja veistokset, grafiikan töille vuokrataan lisätilaa, jonne voidaan sijoittaa lisäksi museon kuva-arkiston valokuvat. Säilytystiloihin hankitaan säilytyshyllyjä ja -kalusteita.

Kokoelman arvo ja vakuutukset

Kaupungin taideteosten tasetilille merkitään teokset, joiden hankintahinta on yli 30 000 €. Tasetilille on myös mahdollista merkitä lahjoitettujen teosten arvo, mikäli se on merkittävä. Kokoelman arvon määrittäminen on tehtävä ulkopuolisella arvioijalla. Arviointi toteutetaan, mikäli kaupunki päättää ottaa lahjoituksen vastaan, ennen lahjoitussopimuksen allekirjoittamista. Lahjoittaja on arvioinut kokoelmansa hankintahinnaksi noin 1,5 miljoonaa euroa.

Kustannukset ja niiden kattaminen

Villikon taidekokoelman vastaanottamiseen liittyy kertaluonteisia ja vuosittaisia kustannuksia.

Villikan taidekokoelmaan liittyvät kertaluonteiset kustannukset

Kokoelman arvon määrittäminen, ostopalvelu	12 000 € (alv 0)
Nykyisen tilan dokumentointi, ostopalvelu	1 500 € (alv 0)
Teosten pakkaaminen ja kuljetus, ostopalvelu	20 000 €
Kokoelman vastaanottamiseen liittyvät toimenpiteet	42 000 €
12 kk palkkakulut sivukuluineen (amanuenssi): teostietojen vieminen järjestelmään ja teosten järjestely säilytystiloissa	
Hyllyt ja säilytyskalusteet	8 000 € (alv 0)
Kertaluonteiset kustannukset yhteensä	83 500 €

Kertaluonteisten kustannusten lisärahoituksen tarve on yhteensä **50 000 €** (kokoelman arvon määrittäminen, teosten pakkaaminen ja kuljetus, hyllyjen ja säilytyskalusteiden hankinta sekä osa määräaikaisen työntekijän palkkauksesta). Määräaikainen työntekijä palkataan jo vuonna 2023 (vakituisen amanuenssin rekrytointiprosessin takia säästyneet 3 kk:n palkkarahat).

Villikan taidekokoelmaan liittyvät vuosikustannukset

Vuosivakuutus	1 800 € (alv 0)
Säilytystilavuokrat kaupungin sisäinen	31 200 € (alv 0)
Säilytystilavuokrat ulkoinen	32 000 € (alv 0)
Vuosikustannukset yhteensä	65 000 €

Vuosikustannuksia voitaisiin kattaa seuraavilla säästöillä ja tilajärjestelytoimenpiteillä:

Poikilo-museoiden taidekokoelmahankinnoista 25 000 €
(vuosittain 20 000 – 40 000 €)

Museoviraston Kokoelma- ja konservointikeskuksen 12 000 €
tilavuokrasta Vantaalla

- Siirretään noin 100 teosta ulkopuoliselta
vuokrattavaan tilaan Kouvolaan

Säästöt yhteensä 37 000 €

Vuosikustannusten lisärahoituksen tarve on yhteensä **28 000 €**.

Ulkopuoliselta vuokrattavan tilan toivotaan olevan väliaikainen ratkaisu. Tavoitteena on, että kokoelmasta kolmasosa olisi jatkuvasti julkisesti esillä. Tulevina vuosina pyritään kokoelman taideteosten laajempaan esilletuomiseen erityisesti kaupungin omissa toimipisteissä, mutta mahdollisuuksien mukaan myös ulkopuolisten toimijoiden tiloissa. Kokoelman taideteosten sijoitustoiminnan laajentamisesta saadaan samalla lisääntyviä tuloja.

Museonjohtaja Anu Kasnio on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: museonjohtaja Anu Kasnio, puh. 020 615 8317,
anu.kasnio(at)kouvola.fi

Sivistysjohtajan ehdotus:

Liikunta- ja kulttuurilautakunta päättää ottaa vastaan Markku Villikan tarjoaman taidekokoelman sopimuksessa ja pykälän selostusosassa mainituin ehdoin. Teosten hallinta- ja omistusoikeus siirtyy Kouvolan taidemuseolle välittömästi lahjoittajan ja lahjoituksen saajan allekirjoitettua lahjoitussopimuksen.

Sivistysjohtajan muutettu ehdotus:

Liikunta- ja kulttuurilautakunta päättää ottaa vastaan Markku Villikan tarjoaman taidekokoelman sopimuksessa ja pykälän selostusosassa mainituin ehdoin. Teosten hallinta- ja omistusoikeus siirtyy Kouvolan taidemuseolle välittömästi lahjoittajan ja lahjoituksen saajan allekirjoitettua lahjoitussopimuksen. Kokoelman teoksia tuodaan

julkisesti esille kaupungin omissa toimipisteissä ja mahdollisuuksien mukaan myös ulkopuolisten toimijoiden tiloissa.

Liikunta- ja kulttuurilautakunnan päätös:

Liikunta- ja kulttuurilautakunta hyväksyi muutetun päätösehdotuksen.

Liikunta- ja kulttuurilautakunta myönsi museonjohtaja Anu Kasniolle läsnäolo- ja puheoikeuden. Hän oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.
